

Sygnatura akt: I C 488/19 upr

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2019 roku

Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Hanna Woźniak

Protokolant: st.sekr.sąd. Jagoda Mazur

po rozpoznaniu w dniu 12 września 2019 roku w Wąbrzeźnie na rozprawie

sprawy z powództwa: **(...) S.A. z siedzibą w B.**

przeciwko: **I. P. (1)**

- o zapłatę

I. umarza postępowanie, co do kwoty 550,00 zł;

II. zasądza od pozwanej I. P. (1) na rzecz powódki (...) S.A. z siedzibą w B. kwotę 269,62 zł (dwieście sześćdziesiąt dziewięć złotych sześćdziesiąt dwa grosze);

III. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

IV. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 313,36 zł (trzysta trzynaście złotych trzydzieści sześć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia

H. W.

ZARZĄDZENIE

1.(...) C;

2. (...):

- (...) (...);

- (...)

SSR Hanna Woźniak

W., dnia 24 września 2019 r.

Sygn. akt I C 488/19 upr

UZASADNIENIE

W dniu 6 maja 2019 roku powódka (...) S.A. w B. zastępowana przez pełnomocnika będącego adwokatem wystąpiła do Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie z pozwem przeciwko I. P. (1) domagając się zapłaty kwoty 10.263,74 zł z odsetkami umownymi od tej kwoty w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od 19 kwietnia 2019 roku

do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu powódka podała, że pozwana poprzez podpisanie weksla z 10 lipca 2017 roku zobowiązała się do zapłaty w dniu 18 kwietnia 2019 roku kwoty 10.273,74 zł (k.2-3v).

W dniu 7 czerwca 2019 roku referendarz sądowy uwzględniając w całości roszczenie powódki zawarte w pozwie, w sprawie o sygn. akt(...) wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (k.18).

W skutecznie wniesionym sprzeciwie strona pozwana domagała się oddalenia powództwa w całości i zasądzenia kosztów procesu, podnosząc zarzuty: braku legitymacji procesowej czynnej, braku wykazania sposobu wyliczenia wysokości należności głównej, braku wskazania i udowodnienia istnienia podstawy do wypowiedzenia umowy oraz wymagalności roszczenia, skutecznego doręczenia wezwania do zapłaty i oświadczenia o wypowiedzeniu umowy, braku pełnego rozliczenia zadłużenia, wadliwego wypełnienia weksla, nierozliczenia składki z „(...)”, nadmiernej wysokości kosztów prowizji oraz przedawnienia roszczenia (k.21-23v).

Powódka w dalszym piśmie procesowym podała, że weksel został wystawiony na zabezpieczenie zwrotu pożyczki gotówkowej udzielonej pozwanej na podstawie umowy nr (...) z 6 lipca 2017 roku, zgodnie z którą otrzymała ona kwotę 9.000 zł, natomiast całkowita kwota do zapłaty wynosiła 19.440 zł. Ponieważ pozwana zalegała z płatnością dwóch rat, została wezwana do spłaty zaległości w terminie 7 dni pod rygorem wypowiedzenia umowy, a wobec jego bezskuteczności, pismem z 19 marca 2019 roku powódka postawiła pożyczkę w stan wymagalności. Pozwana w toku procesu dokonała wpłaty 550 zł, dlatego w tym zakresie powódka cofnęła pozew ze zrzeczeniem się roszczenia (k.33-36).

Pozwana na rozprawie z 12 września 2019 roku uznała za nieuczciwe obciążenie jej spłatą pożyczki wynoszącą ponad 19.000 zł, przy otrzymanej kwocie 9.000 zł (czas zapisu: od 00:01:49).

Sprawa podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 5 lipca 2017 roku I. P. (1) złożyła wniosek o udzielenie pożyczki, a następnie 6 lipca 2017 roku zawarła z (...) S.A. w B. umowę pożyczki gotówkowej nr (...). Całkowita kwota pożyczki przekazana do dyspozycji pozwanej wyniosła 9.000 zł. I. P. (1) zobowiązała się łącznie spłacić kwotę 19.440 zł w 36 miesięcznych ratach po 540 zł każda, płatnych w terminach określonych w harmonogramie spłat, poczynając od 16 sierpnia 2017 roku, a kończąc 16 lipca 2020 roku, w tym: 129 zł opłaty przygotowawczej, 7.771 zł wynagrodzenia prowizyjnego oraz 1.100 zł wynagrodzenia z tytułu(...), który przewidywał możliwość jednorazowego odroczenia płatności dwóch kolejnych rat lub obniżenia o 50 % maksymalnie czterech rat, bez konieczności płacenia odsetek w okresie odroczenia lub od obniżonych rat. Dodatkowo na całkowity koszt pożyczki wynoszący 10.440 zł składały się odsetki wynoszące 9,86 % w skali roku. Strony umowy postanowiły, że w razie nieterminowej spłaty rat, powódka miała prawo naliczać odsetki umowne za każdy dzień zwłoki w wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 § 2¹ k.c. (pkt 4.1 umowy). Zabezpieczenie pożyczki stanowił weksel własny in blanco „nie na zlecenie” wystawiony i podpisany przez pożyczkobiorcę. W dniu 10 lipca 2017 roku I. P. (1) podpisała także deklarację wekslową wskazującą, że weksel in blanco jest zabezpieczeniem zwrotu pożyczki udzielonej jej przez (...) S.A. w B.. Upoważniła w niej pożyczkodawcę do wypełnienia weksla in blanco na sumę odpowiadającą zadłużeniu z tytułu pożyczki, łącznie z faktycznie poniesionymi przez pożyczkodawcę kosztami postępowania sądowego i egzekucyjnego. Zgodnie z pkt 8.1 lit. a) i 8.2 umowy pożyczki w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni pożyczkodawca mógł wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia i wypełnić weksel po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do spłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

Okoliczności bezsporne, ponadto

dowody:

- wniosek o udzielenie pożyczki (k.40-42);

- umowa pożyczki wraz z harmonogramem spłat i deklaracją wekslową (k.43-47);

- zeznania powódki na rozprawie z 12.09.2019 (czas zapisu: od 00:01:49).

I. P. (2) po zawarciu umowy i otrzymaniu od (...) S.A. w B., na poczet pożyczki dokonała wpłat na łączną kwotę 10.300 zł, w tym kwotę 550 zł po wniesieniu pozwu.

Okoliczności bezsporne, ponadto

dowody:

- karta klienta (k.37);

- zakładka platby dla umowy (...) (k.38).

Pismem z dnia 18 lutego 2019 roku (...) S.A. w B. wezwała I. P. (1) do zapłaty 1.080 zł tytułem zaległych dwóch rat pożyczki wymagalnych w dniach 16 stycznia i 16 lutego 2019 r. - w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma, pod rygorem wypowiedzenia umowy. Następnie pismem z 19 marca 2019 roku powódka wypowiedziała pozwanej umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia i poinformowała, że wypełniła weksel in blanco, wzywając do jego wykupu. Weksel został wypełniony na kwotę 10.273,74 zł, w tym 10.250 zł tytułem niespłaconej pożyczki i 23,74 zł umownych odsetek z tytułu braku spłaty rat w terminie za każdy dzień zwłoki, z terminem płatności oznaczonym na dzień 18 kwietnia 2019 roku.

Okoliczności bezsporne, ponadto

dowody:

- wezwanie do zapłaty i wypowiedzenie umowy z dowodami nadania (k.48-57);

- kopia weksla (k.8).

Sąd zważył, co następuje:

W toku procesu strona powodowa cofnęła pozew ze zrzeczeniem się roszczenia, co do kwoty 550 zł, z uwagi na dokonanie spłaty przez pozwaną. Zgodnie z art. 203 § 1 k.p.c. pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięciem połączone jest zrzeczenie się roszczenia – aż do wydania wyroku. Sąd uznał cofnięcie pozwu w powyższym zakresie, jako dopuszczalne. Nie stwierdzono bowiem, aby pozostawało w sprzeczności z prawem lub zasadami współżycia społecznego, albo zmierzało do obejścia prawa. Stąd, na podstawie art. 355 § 1 k.p.c., postępowanie w tej części należało umorzyć, o czym Sąd orzekł w pkt I sentencji wyroku.

W pozostałym zakresie powództwo okazało się częściowo uzasadnione.

Roszczenie powódki było oparte na zobowiązaniu wekslowym unormowanym w ustawie z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe (Dz.U.2016.160 j.t.ze.zm.). Przyjmuje się, że zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny, zatem zachowuje ono swą ważność niezależnie od przyczyn, które spowodowały jego powstanie. Umieszczenie na wekslu podpisu stanowi wyłączną przyczynę i podstawę zobowiązania wekslowego osoby podpisującej.

Przedmiotowy weksel własny został wystawiony jako tzw. weksel in blanco (art. 103 w zw. z art. 10 prawa wekslowego), który definiuje się m.in. jako niecałkowicie wypełniony dokument wekslowy, podpisany przez wystawcę z zamiarem zobowiązania się wekslowo, mogący po wypełnieniu stać się wekslem zupełnym. Z treści pozwu oraz dołączonych do niego dokumentów wynika, iż weksel zawierający klauzulę „nie na zlecenie” stanowił zabezpieczenie łączącej strony umowy pożyczki gotówkowej (kredytu konsumenckiego), a następnie został wypełniony przez powódkę. Weksel

przedstawiony przez powódkę spełnia w zakresie swej treści wymagania z art. 101 pkt. 1-7 prawa wekslowego, tj. zawiera: nazwę „weksel” w tekście dokumentu, przyrzeczenie bezwarunkowej zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej - kwoty 10.273,74 zł, wskazanie terminu płatności - 18 kwietnia 2019 roku, miejsce płatności - B., określenie podmiotu, na którego rzecz ma być dokonana zapłata - (...) S.A. w B., datę i miejsce wystawienia weksla - B., dnia 10 lipca 2017 roku oraz czytelny podpis wystawcy weksla - I. P. (1). Weksel ten nie nasuwa wątpliwości co do swej prawdziwości., jest zatem wekslem ważnym, z którego wynika ważne zobowiązanie wekslowe, którego powódka może dochodzić na drodze postępowania sądowego, a zatem przysługuje jej legitymacja procesowa. Co prawda zobowiązanie wystawcy weksla ma co do zasad, charakter abstrakcyjny, jednak sformułowanie przez pozwaną zarzutów dotyczących umowy pożyczki, dla zabezpieczenia wykonania której weksel został wystawiony, spowodowało, że sprawa z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przeniesiona została na ogólną płaszczyznę prawa cywilnego (vide: uchwały SN z 07.01.1967, sygn. III CZP 19/66, Legalis nr 12920 oraz z 24.04.972, sygn. III CZP 17/70, Legalis nr 14487; wyroki SN z 14.03.1997, sygn. I CKN 48/97, Legalis nr 30834 oraz z 24.10.2000, sygn. V CKN 136/00, Legalis nr 49404; post. SN z 08.07.2005, sygn. II CK 759/04, Legalis nr 79139). Istnienie dochodzonej pozew wierzytelności wekslowej zależne jest bowiem od istnienia wierzytelności ze stosunku podstawowego, którą weksel miał zabezpieczać.

W rozpoznawanej sprawie przesłanką powstania wierzytelności wekslowej była umowa pożyczki gotówkowej nr (...) z dnia (...) roku. Podstawę prawną powyższego stosunku podstawowego stanowi art. 720 k.c., zgodnie z którym przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Ponadto zastosowanie znajdują przepisy obowiązującej w dniu zawarcia umowy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U.2016.1528 j.t.), w szczególności art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, zgodnie z którymi przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności między innymi umowę pożyczki.

W niniejszej sprawie poza sporem był fakt zawarcia przez strony umowy pożyczki, jej wykonanie przez powódkę oraz uiszczenie przez I. P. (1) na poczet pożyczki wpłat w kwocie 9.750 zł, zaś po wniesieniu pozwu dodatkowo 550 zł, a więc łącznie 10.300 zł - tytułem spłaty zobowiązania.

Zgodnie z art. 118 k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. Jednakże koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata.

Roszczenie powódki ze stosunku podstawowego, jako związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, podlegało 3-letniemu okresowi przedawnienia. Skoro umowę zawarto 06 lipca 2017 roku, a pozew wniesiono 6 maja 2019 roku, niewątpliwie roszczenie to nie jest przedawnione. Podobnie nie doszło do upływu 3-letniego terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z weksla, liczonego od dnia płatności, który przypadał na 18 kwietnia 2019 roku.

Z przedstawionych przez powódkę dokumentów wynika, iż pismem z dnia 18 lutego 2019 roku pozwana została wezwana do zapłaty 1.080 zł tytułem zaległych dwóch rat pożyczki - w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma, pod rygorem wypowiedzenia umowy. Następnie pismem z 19 marca 2019 roku powódka wypowiedziała pozwanej umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia i poinformowała, że wypełniła weksel in blanco, wzywając do jego wykupu. Oznacza to, iż zarzuty pozwanej w tym zakresie były bezpodstawne.

Mając na względzie przepisy o zobowiązaniach umownych i ochronie konsumenta przed niedozwolonymi klauzulami umownymi, wątpliwości Sądu wzbudziły jedynie zapisy umowy pozwalające na obciążenie pożyczkobiorcy wynagrodzeniem za (...)” oraz prowizją.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4). Jak słusznie zauważa się w orzecnictwie sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące np. niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania z jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (vide: wyrok SA w Warszawie z 27.01.2011, sygn. VI ACa 771/10, Legalis nr 365266). Rażąco naruszenie interesów konsumenta zachodzi natomiast w sytuacjach, w których w ewidentny sposób została naruszona równowaga interesów stron umowy przez to, że jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę, formułując konkretne postanowienie umowy. Określenie "rażąco" należy stosować do znacznego odchylenia przyjętego uregulowania od zasady uczciwego wyważenia praw i obowiązków (vide: wyrok SA w Warszawie z 14.09.2011, sygn. VI ACa 291/11, Legalis nr 440213; wyrok SA w Warszawie z 14.12.2010, sygn. VI ACa 487/10, Legalis nr 365262).

(...) S.A. w B. jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych. Pozwaną natomiast należy uznać za konsumenta, ponieważ jako osoba fizyczna dokonała czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (art. 22 § 1 k.c.). Nie może także budzić wątpliwości, że umowa stron została zawarta przy użyciu wzorca umowy (formularza), o czym świadczy z jednej strony masowość zawieranych umów przez powódkę oraz identyczność ich treści w stosunku do różnych klientów, który to fakt jest znany Sądowi z urzędu z racji innych prowadzonych spraw podobnego rodzaju.

Umowa pożyczki może być zarówno umową odpłatną, jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie. Zwyczajowo formę zapłaty za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie prowizja. Trzeba też podkreślić, że umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Za niedozwolone klauzule umowne, w świetle art. 385¹ § 1 k.c., należy więc uznać te postanowienia umowne, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności, w rzeczywistości stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego zysku, ukryte przed konsumentem, zwłaszcza gdy przybierają postać opcjonalnych usług dodatkowych fakultatywnie związanych z zawarciem umowy pożyczki – jak w niniejszym przypadku wynagrodzenie za (...). Powódka określiła wartość wskazanej usługi na kwotę 1.100 zł, choć nie jest znana reguła, którą się kierowała dokonując akurat takiej wyceny. Warto przy tym podkreślić, iż wątpliwość Sądu wzbudza fakt, iż suma ta ma się nijak do korzyści, jakie konsument miałby odnieść w związku z jednorazowym odroczeniem płatności dwóch kolejnych rat lub obniżeniem o 50 % maksymalnie czterech rat, bez konieczności płacenia odsetek w okresie odroczenia lub od obniżonych rat, przy konieczności spłaty brakującej różnicy w terminie późniejszym, względnie uszczerbku, jaki miałyby ponieść powódka z tego tytułu. Opłata za pakiet wynosi ponad 12 % całkowitej kwoty pożyczki, podczas gdy powyższe usługi wiążą się z utratą znikomej korzyści. A zatem proporcje między ewentualnymi korzyściami konsumenta, a kosztami z tego wynikającymi dla niego, są rażąco niewspółmierne i de facto przynoszą nieuzasadnione zyski wyłącznie dla strony powodowej. W przypadku przedmiotowego „pakietu” pożyczkobiorca uiszcza z góry nieadekwatnie wysoką opłatę za przyszłe świadczenia, z których być może wcale nie skorzysta. Świadczy to o tym, że opcja ta wcale nie była dobrowolna, ale uzależniono od niej zawarcie umowy, co jest częstą praktyką firm pożyczkowych. Inaczej zawarcie takiej umowy przez konsumenta byłoby nieracjonalne i ekonomicznie nieuzasadnione. Zaoferowany przez powoda materiał dowodowy w postaci wniosku o udzielnie pożyczki (kserokopii) w ocenie Sądu jest niewystarczający do

ustalenia, iż pozwany mógł nie wyrazić zgody na skorzystanie z tej usługi. Wprawdzie podpisy pod poszczególnymi stronami wniosku zostały nakreślone przez I. P. (1), to jednak nie jest wiadomym, czy zakreślenie odręcznym krzyżykiem kratki - „W przypadku przyznania mi pożyczki gotówkowej wnoszę o objęcie mnie (...)” (k.42) zostało nakreślone przez pozwaną, czy też przedłożono jej dokument z już zaznaczoną wskazaną opcją do podpisu przez doradcę finansowego, który odręcznie zakreślał jedną z opcji w innym miejscu wniosku (k.41v). Z opisanych względów w ocenie Sądu postanowienia umowy dotyczące wskazanego pakietu, jako nieuzgodnione indywidualnie z pozwaną, kształtujące jej prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy, stanowią niedozwoloną klauzulę umowną. Tym samym nie mogą jej wiązać.

Nawet jeśliby przyjąć, że pozwana samodzielnie i w pełni świadomie wystąpiła o objęcie jej „(...)” i przyjmując, że przepisy dot. klauzul niedozwolonych nie znajdują w tym przypadku zastosowania, to i tak w ocenie Sądu postanowienia umowy regulujące wynagrodzenie za wskazany pakiet zmierzały do obejścia prawa i były nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.), ponieważ pozostawały w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.) oraz przepisami regulującymi odsetki maksymalne (art. 359 § 2⁽¹⁾ - § 2⁽³⁾ k.c.). Stanowisko takie zajął także Sąd Okręgowy w T. w wyroku z 12 czerwca 2019 roku w sprawie VIII Ca 408/19.

Odnosząc się z kolei do wynagrodzenia prowizyjnego podnieść należy, iż zarówno w umowie, jak też w pismach procesowych złożonych w toku niniejszej sprawy strona powodowa nie określiła według jakich kryteriów kwota ta została ustalona. Stąd dokonując porównania wysokości wynagrodzenia prowizyjnego obciążającego pozwaną – 7.771 zł (przy wartości faktycznie uzyskanej pożyczki 9000 zł) z wartością odsetek umownych będących wynagrodzeniem za korzystanie z kapitału – 1.440 zł, Sąd doszedł do przekonania, iż w istocie prowizja ta nie stanowiła ekwiwalentu za zawarcie/obsługę pożyczki, ale była dla powódki dodatkowym wynagrodzeniem za oddanie kapitału do dyspozycji pozwanej – do tego w wysokości rażąco wygórowanej. Trzeba mieć bowiem na względzie, że kwota ta nie miała żadnego uzasadnienia w rzeczywistej wysokości opłat ponoszonych przy zawieraniu tego rodzaju umów. Tym samym pełniła funkcję dodatkowych odsetek, stąd zastrzeżenie jej w umowie stanowiło naruszenie przepisów o odsetkach maksymalnych (art. 359 § 2¹ k.c.), a zatem jako mające na celu obejście ustawy – nieważne. Pogląd o możliwości potraktowania prowizji jako sposobu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych został zresztą wielokrotnie wyrażony w orzecznictwie. Sąd w niniejszym składzie w pełni podziela stanowisko, że postanowienia umowne, wprowadzające wygórowaną prowizję (ewentualnie inne dodatkowe opłaty), nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych (vide: wyrok SA w Katowicach z 25.02.2015, sygn. V ACa 622/14, Legalis nr 1203351).

Podkreślenia także wymaga, iż tak wygórowana prowizja, w stosunku do wysokości pożyczki i czasu, na jaki została udzielona, pozostaje w sprzeczności z zasadą swobody umów, o której mowa w art. 353¹ k.c. Zawiera bowiem w sobie nadmierny element obciążenia pożyczkobiorcy, prowadzący do zachwiania równowagi stosunku zobowiązaniowego, tym samym narusza zasady współżycia społecznego. Wobec tego, że zasady współżycia społecznego ograniczają zasadę swobody umów, wymieniona umowa również z tego powodu była częściowo bezwzględnie nieważna w omawianym zakresie na podstawie art. 58 § 2 k.c. w zw. art. 58 § 3 k.c. Zarówno art. 353¹ k.c., jak i art. 58 § 1 i 2 k.c. w sposób jednoznaczny zakreślają granicę, w jakich strony mogą dokonywać czynności prawnych. Prawo chroni uczciwość obrotu i zabrania rażącego naruszania reguł słuszności kontraktowej. Sąd nie akceptuje poglądu, iż już samo nieprzekroczenie limitu pozaodsetkowych kosztów pożyczki określonego przepisami ustawy o kredycie konsumenckim legalizuje tego rodzaju postanowienia umowne. Art. 36a u.k.k. ustanawia bowiem jedynie górną granicę tych kosztów, powyżej której konsument nigdy nie będzie nimi obciążony (art. 36a ust. 3 u.k.k.), stanowiące świadczenie nienależne. Sam fakt, iż naliczone przez powódkę dodatkowe opłaty i wynagrodzenia ich nie przekraczają, nie oznacza jednak, że w konkretnym wypadku nie mają one na celu obejścia prawa bądź nie mogą zostać uznane za naliczone na podstawie niedozwolonych klauzul umownych. Zatem sama wysokość tych kosztów (poniżej ustawowego limitu) musi być poddana ocenie czy to z punktu widzenia przepisów art. 58 § 1 i 2 k.c. lub przepisu art. 385¹ k.c. Taka też jest utrwalająca się linia orzecznicza w sądach powszechnych.

Reasumując, pozwana jest zobowiązana wekslowo tylko w takich granicach,

w jakich istnieje wierzytelność ze stosunku podstawowego (vide: wyrok SN z 26.01.2001, sygn. II CKN 25/00, Legalis nr 49633). Biorąc zatem pod uwagę tylko wiążące postanowienia umowy pożyczki łączącej strony, pozwana powinna zwrócić stronie powodowej jedynie różnicę pomiędzy 19.440 zł (całkowita kwota do zapłaty), a 8.871 zł (wynagrodzenie prowizyjne + wynagrodzenie za „Twój pakiet”), co stanowi kwotę 10.569 zł.

Skoro pozwana jeszcze przed procesem spłaciła kwotę 9.750 zł, a po wniesieniu pozwu także 550 zł, łącznie 10.300 zł to znaczy, że pozostała jej do zapłaty kwota 269 zł, a także odsetki za opóźnienie, których wysokość należało zredukować z żądanych 23.74 zł, do 0,62 zł. Tym samym w pkt II wyroku Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 269,62 zł, a w pozostałym zakresie oddalił powództwo, jako nieuzasadnione (pkt III).

O kosztach procesu w pkt IV wyroku postanowiono zgodnie z zasadą ich stosunkowego rozdzielenia, wyrażoną w treści art. 100 k.p.c., przyjmując że powódka wygrała proces na poziomie 8%, a jej koszty wynosiły 3.917 zł (3.600 zł kosztów zastępstwa procesowego + 300 zł opłaty od pozwu + 17 zł opłaty skarbowej od czynności złożenia dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa). Tym samym pozwana winna pokryć koszty procesu powódki w zakresie 313,36 zł.

Sędzia

H. W.

ZARZĄDZENIE

1. (...);

2. (...):

(...);

3. (...)

W., 31/10/2019

SSR Hanna Woźniak